

Reģistrācijas nr. 40008036843, juridiskā adrese: Biroju iela 10, Lidosta "Rīga", Mārupes nov., LV-1053, Latvija. Mājas lapa: www.wea.lv e-pasts: info@wea.lv, tālr.: 26154969
(turpmāk – **Asociācija**)

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai

Skanstes iela 25, Rīga, LV-1013

sprk@sprk.gov.lv

2026. gada 6. februārī

Nr.0226

Par ierosinājumiem "Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidu maiņas noteikumi"

Vēja enerģijas asociācija, reģ. Nr. 40008036843 (**Asociācija**), dibināta 1998. gadā ar mērķi veicināt vēja enerģijas izmantošanu Latvijā. Asociācija sistemātiski piedalās normatīvo aktu izstrādē un pilnveidošanā, sniedz priekšlikumus, darbojas darba grupās un publiskajās konsultācijās. Mēs konsekvēti iestājamies par skaidriem, prognozējamiem un investīcijām labvēlīgiem noteikumiem, kas līdzsvaro enerģētikas drošību, vides mērķus un sabiedrības intereses, kā arī veicina Latvijas uzņēmumu un sabiedrības līdzdalību atjaunīgās enerģijas projektos.

Šobrīd viedokļu iesniegšanas procesā līdz 2026. gada 6. februārim ir Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (**SPRK**) uz Elektroenerģijas tirgus likumā (**ETL**) iekļautā deleģējuma pamata sagatavotais "Konsultāciju dokuments par elektroenerģijas elastīgā un ierobežojamā pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas noteikumiem un par elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidu maiņas noteikumiem" (**Konsultāciju dokuments**). Ar Konsultāciju dokumentu plānots ieviest noteikumus "Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidu maiņas noteikumi" (**Noteikumu projekts**). Ar Noteikumu projektu tiek noteikta kārtība, kādā elektroenerģijas ražotājs (**ražotājs**), kas saņem elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu (**elastīgais pakalpojums**), var mainīt esošo pārvades sistēmas pakalpojumu uz konstanto pārvades sistēmas pakalpojumu (**konstantais pakalpojums**).

Par prioritāti pieslēguma maiņai

Izvērtējot Noteikumu projekta II nodaļā ietverto regulējumu par brīvās pārvades sistēmas jaudas piešķiršanas kārtību konstantajam pakalpojumam, secināms, ka 3.–7. punktā paredzētā procedūra attiecas tikai uz tiem tirgus dalībniekiem, kuri jau kvalificējas kā **ražotāji**. Attiecīgi sistēmas operators identificē un uzrunā tieši šo personu loku, kā arī piedāvā tiem prioritāri veikt pārvades sistēmas pakalpojuma veida maiņu.

Vienlaikus pārvades sistēmas jaudu plānošanas kontekstā salīdzināmā situācijā var atrasties arī tādi elektroenerģijas ražošanas projekti, kuri vēl ir tikai saņēmuši jaunu jaudu atļaujas un nav sākuši projekta projektēšanas darbus, bet jau iegūs tiesības pieteikties uz konstanto pakalpojumu, ja AST tādu izsludina.

Reģistrācijas nr. 40008036843, juridiskā adrese: Biroju iela 10, Lidosta "Rīga", Mārupes nov., LV-1053, Latvija. Mājas lapa: www.wea.lv e-pasts: info@wea.lv, tālr.: 26154969
(turpmāk – **Asociācija**)

No pārvades sistēmas jaudu plānošanas un sistēmas drošuma nodrošināšanas skatpunkta konstants pārvades sistēmas pakalpojums pēc būtības pašreiz kvalificējams kā ierobežots resurss. Līdz ar to tā piešķiršanas mehānismam jābalstās uz objektīvi pārbaudāmiem kritērijiem, kas novērš nepamatotas "pieejas priekšrocības", spekulatīvas jaudas rezervācijas risku un nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret tirgus dalībniekiem salīdzināmās situācijās.

Šajā aspektā par noteicošo uzskatāms princips, kurš būtu skaidrāk jāiekļauj noteikumos, proti: **konstanto pakalpojumu kā ierobežotu resursu var piešķirt tikai tādam komersantam, kurš ir faktiski izbūvējis pieslēgumu un saņēmis pagaidu ekspluatācijas paziņojumu (PEP)**. Savukārt komersanti, kas vēl atrodas projektēšanas, būvniecības vai pieslēguma izbūves stadijā un nav saņēmuši PEP, sistēmas jaudu izmantošanas un risku vadības loģikā jāklasificē kā tādi, kuriem pienākas elastīgs pakalpojums.

PEP un izbūvēts pieslēgums šeit funkcionē kā juridiski un faktiski pārbaudāms sliekšnis, kas:

- apliecina, ka projekts ir sasniedzis realizācijas stadiju un ir tehniski gatavs pieslēgumam;
- būtiski samazina iespēju, ka konstanto jaudu iegūst projekti bez pierādāma progressa;
- atbilst nozarē nostiprinātajam mērķim mazināt jaudas rezervēšanu bez reālas attīstības.

Ievērojot minēto, aicinām Noteikumu projektā iestrādāt principu, ka konstanto pakalpojumu kā ierobežotu resursu var saņemt tikai komersants, kurš ir izbūvējis pieslēgumu un saņēmis PEP. Pārējie neierobežoti saņem elastīgo.

Par kārtību, kādā tiek identificēta konstantajam pakalpojumam piešķiramā brīvā jauda

Pašreiz neviens normatīvais akts nenosaka vai un kādos gadījumos un pēc kādas procedūras jaudas apjoms var tikt pārdalīts no vienas kategorijas uz otru, tai skaitā vai pastāv plānveidīga/periodiska jaudu pārklassificēšana vai tikai gadījuma rakstura jaudas atbrīvošanās gadījumos.

Šāda regulējuma neesība rada tiesiskās noteiktības trūkumu: tirgus dalībniekiem nav objektīvi pārbaudāmu kritēriju un laika grafika, uz kura pamata varētu pamatoti prognozēt elastīgā pakalpojuma konversijas iespējamību uz konstantu pakalpojumu.

Rezultātā pakalpojuma veida maiņas iespēja kļūst faktiski atkarīga no ārēji nekontrolējamiem apstākļiem (citu projektu atteikšanās, rezervāciju zaudēšana u. tml.), nevis no paša projekta sasniegtās attīstības pakāpes un izpildītām prasībām. Tas neatbilst labas pārvaldības prasībām un neveicina ETL deleģējuma mērķa sasniegšanu—caurredzamu, nediskriminējošu un efektīvu jaudu piešķiršanas mehānismu. Tādēļ regulējumā ir nepieciešams ietvert skaidru un verificējamu "grozu" savstarpējās jaudu pārdalēs ietvaru (kritēriji, periodiskums, procedūra, publicitāte), lai tirgus dalībnieki un trešās personas (īpaši finansētāji) varētu tiesiski un ekonomiski pamatoti novērtēt konversijas iespējamību.

Reģistrācijas nr. 40008036843, juridiskā adrese: Biroju iela 10, Lidosta "Rīga", Mārupes nov., LV-1053, Latvija. Mājas lapa: www.wea.lv e-pasts: info@wea.lv, tālr.: 26154969
(turpmāk – **Asociācija**)

Esam gatavi sniegt papildu skaidrojumus un piedalīties turpmākās diskusijās par Konsultāciju dokumentu un tajā ietverto Noteikumu projektu pilnveidošanu.

Ja nepieciešama papildus informācija vai skaidrojumi, lūdzam sazināties ar Asociācijas pārstāvi – izpilddirektori p.i. Katrīnu Duku-Gulbi, e-pastā katrina@wea.lv vai pa tālruni +371 29132393.

Ar cieņu,

Vēja enerģijas asociācijas vārdā

valdes loceklis Toms Nāburgs

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU